

Waar wij wonen

Wandelroute Hunzedal - Tusschenwater

Start:	Kruising Oude Dijk – Lageweg Zuidlaren
Lengte:	ca. 7,5 km
Toegang:	Gehele jaar (kade Tusschenwater niet toegankelijk voor honden)
Type pad:	Zandweg, verharde weg, schouwpaden en kades
Moeilijkheid:	Gemakkelijk, in de zomer: plaatselijk hoog gras, in de winter: plaatselijk natte stukken
Opmerking:	Mogelijk verandert de toegangsregeling in de toekomst voor de 'lus' bij Leiding 2 (aandachtspunt 9)
Tekst:	JanSiem Rus
Kaartje:	Rika Rijnberg

Landschappelijke karakteristiek

De wandelroute geeft een beeld van het huidige Hunzedal en het zuidelijke deel van het nieuwe natuurgebied Tusschenwater. Het Hunzedal betreft grotendeels een open agrarisch polderlandschap met weinig of geen bebouwing. Het gebied ligt laag en maakt onderdeel uit van een groot bemalingsgebied. Door het dal stroomt op een hoger niveau de beek de Hunze, ingeklemd tussen beschermende kades. Ter hoogte van Tusschenwater heeft de Hunze meer ruimte gekregen, waarbij de kades uit elkaar zijn geweken, zodat een groot waterbergingsgebied is ontstaan. Aan de noordzijde van Tusschenwater ligt de Hunze weer in een nauw profiel en stroomt ter hoogte van De Groeve vrij uit in het Zuidlaardermeer.

Het onlangs ingerichte natuurgebied Tusschenwater bestaat uit plassen, slikvelden, zandplaten, ruigtes, moerasbos en vochtige weilanden. De oorspronkelijke waterplassen van Tusschenwater lagen niet ver van Zuidlaren (zie routekaart). Het natuurgebied 'Tusschenwater' beslaat een veel groter deel van het Hunzedal en bestaat uit de deelgebieden Burgvoort in het westen, Oude Diep in het midden en het Groeveveld aan de oostzijde. Langs de Hunze en rondom het natte deel van Tusschenwater ligt een kade, die toegankelijk is voor wandelaars.

In het broedseizoen (15 maart – 15 juli) is de tussenkade bij de inlaat (niet opgenomen in deze wandelroute) niet toegankelijk voor het publiek. Het Hunzedal was van origine een prachtig weidevogelgebied, waar kieviten, grutto's, tureluurs, scholeksters en veldleeuweriken zich thuis voelden. Hoewel het aantal weidevogels de laatste jaren aanzienlijk is teruggelopen, kan men in het voorjaar nog altijd kieviten zien duikelen en veldleeuweriken hoog in de lucht horen jubelen. In de winter vormt het Hunzedal een geliefde pleisterplaats voor diverse soorten ganzen en zwanen.

Door de inrichting van Tusschenwater is de biodiversiteit in het gebied sterk toegenomen, zeker wat betreft de vogelstand. Meerdere soorten steltlopers en watervogels hebben het nieuwe natuurgebied ontdekt. In het IVN-nummer van najaar/winter 2019 zijn de belangrijkste resultaten van de broedvogelinventarisatie van de vogelwerkgroep op een rij gezet. Ook roofvogels zien kansen om zich te vestigen. Bruine kiekendief, visarend en zeearend zijn meerdere keren gesignaleerd in 2019.

Wandelroute

De wandeling start op de flank van de Hondsrug, waar we vanaf de Lageweg over het zandpad van de Oude Dijk het Hunzedal in lopen (1). Op de flank zijn de akkers gescheiden door met oude eiken begroeide houtwallen. Afdalend over de Oude Dijk gaat dit besloten landschap na een paar honderd meter over in een open poldergebied, waar kavelsloten de functie van perceelscheiding van houtwallen hebben overgenomen.

Na ca. 1 km kruisen we een brede watergang (2): Leiding 2. Deze watergang is in de jaren '60 gegraven tijdens de ruilverkaveling en zorgt voor de afvoer van het polderwater naar het gemaal Oostermoer bij De Groeve. Het water van ca. 30% van het gehele stroomgebied van de Hunze wordt door genoemd gemaal opgepompt.

Het zandpad van de Oude Dijk volgend komen we uit op de verharde weg De Dijk, waar we rechtsaf gaan. De weg De Dijk is een historische weg, die vroeger de verbinding vormde tussen Kropswolde/De Groeve en Zuidlaren.

Alle wegen in het gebied met het woord 'dijk' vormden destijds hoger gelegen ontsluitingswegen in het grotendeels met veen bedekte, ontoegankelijke beekdalgebied.

Net voor de kruising met de Zwetdijk gaan we links af (3) en volgen het linker schouwpad van een brede polder-watergang.

Deze polderwatergang staat in verbinding met genoemde hoofdwatgang Leiding 2. Het gebied waar we doorheen lopen is bekend onder de naam 'Kastelenakkers'. Mogelijk verwijst de naam naar een kasteel of een burcht die hier vroeger heeft gestaan. In zijn boek 'Het werd stil op de es' geeft Jan Kraak uitleg over meerdere veldnamen in het gebied.

Het schouwpad volgend naar het oosten komen we aan bij de Hunze (4). Hier kan men duidelijk zien dat de Hunze wel ca. 1 meter hoger ligt dan de polderwatergang.

Een grote duiker onder de Hunze zorgt ervoor dat het polderwater aan de oostzijde van de Hunze ook naar Leiding 2 afgevoerd kan worden.

We volgen de kade van de Hunze naar het noorden. Aan de overkant van de Hunze ligt een populierbos. Dergelijke bosjes komen ook elders voor langs de Hunze. Het zijn bosjes langs de Hunze op reststukjes grond, die overbleven na de kanalisatie van de Hunze en minder goed bruikbaar waren voor de landbouw.

De vroegere landschapsarchitect Harry de Vroome nam deze bosjes op in het landschapsplan van destijds. Ze worden dan ook wel 'de Vroome'-bosjes genoemd.

Even verderop passeren we aan de westkant een oude meander van de Hunze (5), welke bijzonder gaaf bewaard is. Duidelijk is te zien dat de beek destijds een beperkte breedte had, maar voldoende voor de kleine turfschepen (snabbes genoemd). De meander is deels dichtgegroeid met riet, zeggen en wilgen. In het vroege voorjaar zingt hier de blauwborst opgevolgd door meerdere soorten rietzangers.

We volgen de Hunze verder naar het noorden en komen aan bij de brug van de Knijpe (6). Het woord 'Knijpe' verwijst naar een kunstmatige vernauwing van de Hunze, welke destijds nodig was voor opstuwing van het water bovenstrooms, zodat de scheepvaart voldoende diepgang had. Het gebied ten westen van de Knijpe heeft de naam gekregen van Knijpstukken. Voor ons ligt het uitgestrekte natuurgebied van Tusschenwater.

Terwijl de rechter kade van de Hunze nog een paar honderd meter naar het noorden doorloopt, buigt de linker kade direct af naar het westen. Deze kade, evenwijdig aan de hoofdweg, volgen we.

Na een paar honderd meter maakt de kade een bocht naar rechts en verderop komen we op een splitsing van kades (7). De kade die rechtdoor naar het noorden loopt is de zogenaamde 'tussenkade'.

Halverwege deze kade bevindt zich een groot inlaatwerk, waar het water van de Hunze en het oostelijke deel van het natuurgebied (het Groeveveld) ingelaten kan worden in het westelijke deel van Tusschenwater (Oude Diep en Burgvoort). Deze kade is in het broedseizoen afgesloten.

We nemen de buitenkade naar het westen en hebben een mooi uitzicht op de vroegere loop van het Oude Diep.

Al aan het eind van de 13^e eeuw hebben de monniken van Aduard de loop van de Hunze verlegd naar de huidige loop langs De Groeve.

De door 'verdrongen' elzen gemarkeerde loop van het Oude Diep is nu nog goed herkenbaar in het natuurgebied. Om dit stukje landschapserfgoed zichtbaar te houden en een zekere natuurlijke waterdynamiek te kunnen handhaven is een laag waterpeil in de zomer en een hoog waterpeil in de winter ingesteld.

Halverwege de zuidelijke kade passeren we de weg De Dijk (8), welke hier omgevormd is tot fietspad met een bruggetje over het Oude Diep.

Onze route naar het westen vervolgend komen we aan bij de grote polderwatergang van Leiding 2. Deze laaggelegen watergang doorkruist het natuurgebied. Om het westelijke deel (Burgvoort) te verbinden met het oostelijke deel (Oude Diep) heeft men in de polderwatergang een lange grote duiker (9) aangelegd. Het natuurwater kan als het ware, zoals bij een aquaduct over deze duiker heen stromen.

De wandelroute volgt de oostelijke kade langs Leiding 2 tot aan de duiker en neemt vervolgens de westelijke kade terug.

Na een paar honderd meter verlaten we het natuurgebied (de kade) en vervolgen we onze route over het westelijke schouwpad van Leiding 2 tot aan het bruggetje van de Oude Dijk (2).

Rechts afslaand komen we via het zandpad van de Oude Dijk weer terug bij het startpunt aan de Lageweg.

